

JOHAN GOOSSENS

**JONGENS,
IK WIL NU
TOCH ÉCHT
BEGINNEN**

COLUMNS

2016 UITGEVERIJ THOMAS RAP AMSTERDAM

CENTRAAL STATION

Het is half twee 's nachts en ik poets mijn tanden als ik zie dat ik een Facebookberichtje heb van Samira. Ik klik op het rode rondje. 'Meneer,' lees ik, 'morgen moet u niet op de Centraal Station komen. Ik waarschuw u omdat u mijn leraar bent, groetjes Samira.'

Staande aan het aanrecht op mijn blote voeten, voel ik ineens de adrenaline door mijn aderen stromen. Samira is een vrolijke Marokkaanse, die de laatste tijd nogal is veranderd. Ze is een hoofddoek gaan dragen en schrijft de hele dag Allah-poëzie op een blog. Meteen komt het beeld in me op van een ontploffend Centraal Station. Kut. Wat moet ik hier nu weer mee? Ik zet de tandenborstel in de beker. Ik denk even na en besluit haar mentrix te appen, net zo'n nachtbraker als ik.

'Hee Marieke, nog wakker?' Ze verschijnt meteen online. 'Ja.'

'Ook berichtje gehad van Samira?'

'Yep. Even bellen?'

Raar vak is dit toch, denk ik, terwijl ik de donkere straat in kijk. Alle burens slapen al en ik bel met mijn collega. ‘Wat maak jij ervan?’ vraag ik.

‘Ik weet het niet,’ zegt ze. Haar stem klinkt eindeloos relativerend, op het verveelde af. Zij geeft al dertig jaar les en heeft alles al tien keer gezien. Het ontspant me.

‘Weer zo’n Samira-actie, denk je?’

Samira is in onze ogen vooral een puber. Zeker, moslima. Zeker, streng in de leer. Maar de drijvende kracht achter dit alles lijkt vooral een romantisch puberhart te zijn. ‘Samira dienaars van Allah’ is haar Facebooknaam. Regelmatig laat ze me na de les gedichten lezen die ze schrijft aan de grote Schepper. Pure liefdespoëzie is het.

‘Tja, misschien is het weer gewoon aandacht,’ verzucht Marieke. Het zou niet de eerste keer zijn dat Samira een dramatisch verhaal verzint om aandacht te krijgen. ‘Aan de andere kant zit ze wel in dat wereldje. Haar neef is laatst ook weer opgepakt... Weet je wat, ik bel wel even met de politie.’

‘Oké, thanks.’

Tien minuten later, als ik mijn bed in stap, krijg ik een appje. ‘Politie wist er al van. Alles oké dus.’

‘Mooi,’ app ik terug. ‘Tot morgen dan. Bij de vergadering.’

‘O ja, gadver.’

‘Haha.’

‘Truste.’

‘Truste.’

FOUAD

'Mijn verhaal, meester? Iedereen kent mijn verhaal, de hele klas kent mijn verhaal. Ik vertel iedereen mijn verhaal die het maar wil horen. En als mensen zeggen: dat moet je niet doen, want mensen zijn faya en lullen alles door, tegen die mensen zeg ik: ik heb niks om me voor te schamen. Ik ben wie ik ben, weet je. En als je dat niet aankan, ga je maar buiten spelen.

Mijn familie zie ik niet meer, meester. Al zes jaar niet meer. Mijn moeder is toen overleden en toen is het allemaal misgegaan met mijn vader en zo. Mijn broer woont nu in Hamburg. Ik heb zijn adres, maar geen behoefte, weet je. Ik heb hem niet nodig. Ik ga nu jaar zeven in. Zeven jaren geen contact. En dan moet ik vechten om die mensen terug te krijgen? Mensen die mij niet willen hebben, ga ik daarvoor vechten, nee toch? En ik heb er zoveel vrienden voor teruggekregen. Ik heb nu vrienden die zijn net als familie. Beter zelfs.

Mijn vader is Egyptisch dus ik ben half allochtoons, weet

je. Wel handig, want ik spreek ook Marokkaans een beetje. Echt in zo'n Marokkanenbuurt woon ik. We eten vaak bij de burens en zo. De buurvrouw weet niet dat ik homo ben, maar ondertussen weet ze het wel, snap je. Ze heeft het er de hele tijd over of ik al een meisje heb. Maar ze weet het wel, want soms zegt ze ineens: "Jij bent in de war." Ik denk: laat maar, weet je. Jij bent moeder van twee kinderen en jij moet dit van jezelf zeggen. Maar dat zijn die Marokkanen; als iemand homo is, gaan ze ermee naar de imam om te genezen. Nou, veel succes, zeg ik dan.

Aan de overkant van de straat wonen de Berbers, op een kluitje met z'n allen. Die komen echt uit de bergen. Ik spreek geen Berbers, ik ken alleen het woordje "miskin". Dat betekent zielig. Mijn buurjongetje zegt het altijd als ik met mijn hondje buitenkom. "Miskin," zegt hij dan, "miskin." Hij vindt mijn hondje zielig omdat hij aan het lijntje zit. Ik zeg: "Nou, jij zit ook aan een lijntje, hoor, alleen is jouw lijntje onzichtbaar. Echt waar, meester, die moeder kijkt de hele dag uit het keukenraam dat die jongen niets gebeurt.

Weet je wat het is, meester? Die Marokkaanse jongens hoeven de hele dag niets te doen, alleen maar jongen zijn. Die meisjes moeten als ze acht zijn al in de keuken werken en zo. Terwijl die jongens staan te voetballen, staan zij erbij te kijken. Ik zeg gewoon hoe het is, meester. En als je het niet kan handelen, ga je maar buiten spelen.'

TOA-TOETS

Ik sta bij de ingang van het lokaal als de leerlingen aan komen sjokken. Elke stap die ze zetten lijkt een demonstratie van tegenzin. Tegen de les, de school, het leven. ‘Kom op, jongens! Kom op!’ roep ik. ‘We hebben toets!’ Bij het horen van het woord ‘toets’ houden ze hun pas nog iets meer in.

Het is tijd voor de jaarlijkse TOA-toets, een wettelijk verplichte test die het taalniveau van de leerlingen meet. In theorie is het prachtig: als je weet waar elke individuele leerling staat, kun je het doel schetsen, de horizon waar we naar op weg zijn. Ideaal, in theorie.

‘Niemand komt hoor, meester!’ Sharon ploft haar tas op tafel. ‘We hebben net twee tussenuren gehad.’

‘Ja, mees, waarom verandert dat kloterooster nou de hele tijd?’

Omdat elke leerling de toets op de computer moet doen, en wel voor de vakken Nederlands, Engels en rekenen, is het woekeren met de pc-lokalen. Een crime voor de roostermaker, die in de TOA-toetsweken op een matrasje in de lerarenkamer slaapt.

‘Start je computer maar op,’ roep ik door de halflege klas, ‘je hebt de tijd hard nodig...’

Dat is nog zoiets. De toets zit zo in elkaar dat hoe hoger je niveau is, hoe langer het afnemen duurt. Met een beetje pech zit je twee klokuren naar je scherm te turen.

‘Meneer?’ Een vinger verschijnt in de lucht. ‘Telt dit mee?’

O. Shit. Die vraag.

‘De TOA-toets is om te kijken waar je staat, Sharyselle.’

‘Maar het telt niet mee, dus?’

‘Het is om een horizon te schetsen,’ ga ik door, ‘te zien of je...’

‘O, het telt helemaal niet mee!’ roept ze door de klas.

Muiterij dreigt. Een paar dames weigeren hun computer aan te zetten. Vier anderen willen gaan roken. Het duurt wel een kwartier en een aantal stemverheffingen voor iedereen aan het werk is.

Na een half uur zuchten en steunen is Sharon als eerste klaar. Haar niveau staat groot op het scherm voor haar neus: ‘lager dan 1F’.

‘Wauw!’ roept ze, ‘ik heb een vet lage score!’ Lachend pakt ze haar tas.

‘Mag zij al weg?!’

‘Ja, ze is klaar,’ zeg ik.

‘Ja, ik wil ook klaar zijn!’

‘Dan moet je gewoon een paar fouten maken,’ zegt Sharon. ‘Dan word je vanzelf uit de toets gekickt.’

Ik zie met lede ogen aan hoe mijn leerling lukraak een paar foute antwoorden aanklikt. ‘Ik heb ook lager dan 1F,

meneer,' zegt ze uitdagend, 'u moet beter lesgeven!' Ze pakt haar tas en loopt weg om te gaan roken.

Na twee volle lessuren zit Manon nog steeds achter haar pc. Ze is nu bij opgave 158. Voor de deur staat inmiddels een andere klas. 'Sluit maar af, Manon.'

'Maar dat kan niet...'

'Nou ja,' zeg ik, 'klik dan maar een paar foute antwoorden aan. De tijd is om.'

FIESCH

Sinds kort heb ik een schoonmaakster. Ze komt uit Roemenië en is kortaangebonden, op het sacherijnige af. Ze bedoelt het niet kwaad, geloof ik. De eerste keer stond ze voor mijn deur met een handgeplukt bosje bloemen. Ze keek me aan alsof ze ermee ging slaan. 'Voor jou,' zei ze kwaad.

Ze doet haar werk heel goed, alleen vergeet ze altijd een bepaald hoekje. Laatst vond ik eindelijk de moed om hier subtiel over te beginnen. 'Oh!' zei ik met gespeelde verbazing. 'Volgens mij ben je hier niet geweest, kan dat?' Vriendelijk stond ik naast het stofnest. Ik wilde gaan zeggen dat het niet uitmaakte, of ze er de volgende keer op kon letten, enzovoorts.

Ze ontplofte.

'Jij moet niet denken ik ben jou slaaf!' Haar ogen spuwden vuur en haar vinger dreef mij met mijn rug tegen de kast. 'Allesch is fiesch! So fiesch! Hoe kun jij leven in zo fiesch!' Ze begon boos en onbegrijpelijk te ratelen. Ze spreekt redelijk Nederlands, maar als ze in woede ontsteekt, verandert ze in

een orakel. 'Jij ook moet stofzuig maken! Jij ook poetsdoek doen moet!'

Ik begreep dat ze wilde dat ik zelf meer ging schoonmaken. Nog meer. Nu brak mijn klomp. Haar naam stond al in het rood in mijn agenda en dagen voor haar komst was ik zenuwachtig. Ik ruimde op, deed de afwas, maakte de vloeren vrij – haar tweewekelijkse bezoek voelde inmiddels als een examen. En nu ging ze me ook nog berispen, zeggen wat ik moest doen?

'Dat doe ik niet,' zei ik ferm. En ik leunde naar achteren, in afwachting van haar eventueel fysieke reactie.

'Nou dan ik stop,' zei ze. 'Ik heb genoeg werk.'

Ze liep resoluut naar de stofzuiger en begon agressief met het snoer te rommelen. Dat was dat. Ik was haar kwijt. Dit was ook weer niet de bedoeling.

'Ik maak nog snel woonkamer schoon,' zei ze. 'Ik maak netjes af. Dan ik ga weg.'

Ze stuurde me naar buiten en begon de woonkamer te dweilen. 'Ik hoef geen slaaf te zijn!' riep ze boos. 'Als ik slaaf wil zijn, ik ga wel trouwen!'

Beduusd wachtte ik op een krukje tot ze klaar was.

Ze kwam naar buiten en stak met rood hoofd een sigaret op.

'Weet je zeker dat je wilt stoppen?' vroeg ik. 'Ik vind het wel jammer als je gaat..'

Ze nam een diepe hijs en keek de tuin in. Ze mompelde iets over mijn stofzuiger, die niet deugde. Over dat ze te veel klanten had. Over dat ze bij haar huisarts was geweest voor haar bloeddruk. Over haar huisgenoot die alcoholist

was. Over dat ze de ramen had gedaan. Dat ik de grote pan in de linker kast kon vinden. En dat ze de volgende keer de oven zou doen. 'Want jij hebt niet meteen nieuwe schoonmaakster, hoor!' zei ze. 'Ik blijf tot jij hebt nieuwe schoonmaakster, anders alles wordt fiesch!' Ze keek me woedend aan.

GADVER

Elke klas is anders. Elke klas heeft een ziel, een persoonlijkheid die je met één woord kunt omschrijven. Je hebt natuurlijk drukke klassen en rustige klassen. Maar je hebt ook lieve klassen, slimme klassen, achterbakse of heel gevoelige klassen. Er zijn rellerige klassen, er zijn saaie klassen en soms heb je een manisch-depressieve klas.

Ik weet niet wat er mis is met de stewardessenklas. Ze zijn niet druk, niet brutaal en toch vind ik het niet leuk om ze les te geven. Ze zijn onverschillig, dat is het woord. Mijn lessen, mijn uitleg, het hele feit dat ik besta, interesseert ze hoegenaamd niets. Ze zijn niet tegen me, niet voor me en ik betwijfel of ze ooit een gedachte aan mij hebben gewijd. Hun uren in mijn klas zijn als een regenbuitje voor ze, een natuurverschijnsel waar ze na een blokuur onaangedaan van weglopen.

Ik word gek van deze klas. Ik word gek van hun neutrale blikken en de manier waarop ze allemaal eender in de banken zitten. Allemaal hebben ze sluk, lang haar en allemaal

dragen ze dezelfde make-up. Niemand springt eruit, niemand is kleurrijk. En ze heten allemaal Melanie.

Op een dag kan ik er niet meer tegen. Ik wil een reactie, een teken van leven, iets! Ik besluit te improviseren. Zodra ze allemaal zitten, zeg ik het eerste wat in me opkomt.

‘Ik droomde vannacht,’ begin ik peinzend op een bijna onverstaaanbaar volume, ‘ik droomde vannacht dat ik in een operatiekamer lag.’ Hier en daar kijken dames op. De klas wordt stil. Ik ga door: ‘En de dokter zei: we gaan je verdoven. Hij pakte een heel grote spuit met een enorm lange naald. Echt zo groot!’ Ik hou mijn handen voor me, ongeveer een halve meter uit elkaar. Hier en daar zie ik nu een wenkbrauw heel licht omhooggaan. ‘En toen zei de dokter: we moeten je direct in je bot injecteren...’ Nog meer wenkbrauwen gaan omhoog, een enkeling schuift ongemakkelijk op de stoel. ‘En toen begon hij mijn arm open te snijden...’ Ik hou mijn arm naar voren en snij met een denkbeeldig mes van boven naar beneden.

‘Gadver!’ hoor ik. Een paar meiden kijken me nu vol walging aan. ‘En met enorme ijzeren klemmen trok de dokter al het vlees naar de zijkanten, zodat het bot helemaal bloot kwam te liggen.’

‘Bah meester, kappen!!’ klinkt het nu. Kreetjes van afgrijzen vliegen door het lokaal.

‘En toen werd ik wakker,’ zeg ik triomfantelijk, want mijn doel is bereikt. Eindelijk heb ik een reactie. Dertig paar geëpileerde wenkbrauwen kijken me walgend aan.

‘Goed,’ zeg ik hierna droog, ‘pak allemaal je boek op pagina 43.’

Verwarren zal ik ze. Heerlijk.

LAATSTE MOOIE DAG

Het is de laatste mooie dag van het jaar. Althans, dat zegt Bart als we door het Vondelpark lopen: 'Dit,' zegt hij met een stem vol melancholie, 'is de laatste mooie dag van het jaar.' Hij kijkt naar twee langsfietsende hockeymeisjes en zucht. We leggen een oud laken neer bij het water, smeren toastjes en observeren hoe iedereen afscheid neemt van de zomer. Drie Italiaanse jongens klimmen in een omgevallen boom. Ik kijk naar hun korte broeken en hun blote, gebruinde benen. Ze roepen iets vrolijks in het Italiaans.

'Hoe gaat het met je Braziliaan?' vraagt Bart.

'Ach,' zeg ik. 'Geen idee. Ingewikkeld... En met jouw verpleegster?'

'Ja, wel goed. Nou ja, uiteindelijk wordt het niks natuurlijk.'

'Nee, dat zeg je altijd,' lach ik. 'Erger je je nog steeds aan haar taalgebruik?'

'Ja, vreselijk. Maar nou was ik laatst op een filmfeestje en daar stoorde ik me ook aan ieders taalgebruik.'

‘Misschien leg je de lat iets te hoog.’

‘Wellicht.’

Bart zucht en kijkt over het grasveld. Ik volg zijn blik en zie twee Thaise meisjes push-ups doen. ‘Die met die zwarte legging,’ mijmert hij. “Die doet dit speciaal voor mij...”

Ondertussen komt de knapste van de Italianen naar me toegelopen. Hij knielt bij ons kleedje en vraagt om een sigaret. Zijn ogen zijn zo mooi dat je er droevig van wordt. We kletsen wat over zijn school en hij vraagt of we zin hebben bij zijn groepje te komen zitten. ‘We gaan een joint draaien,’ zegt hij verlekkerd.

Ik kijk naar het groepje negentienjarigen dat in het grasveld zit rond een MacBike en voel me ineens een fossiel. Ik zie me al weer zitten, discussiërend over het Nederlandse drugsbeleid, hijsend aan de slapste weed ooit terwijl al die groentjes doen alsof ze knetterstoned zijn. Nee, liever zit ik naast Bart, die knorrig de NRC leest. ‘Moet je die voorpagina zien! “Angst voor terreur is terug”. Wat een zielige types, die journalisten!’ Ik kijk hoe de Italiaan terugloopt naar zijn groepje.

‘Zullen wij anders trouwen?’ vraag ik. ‘Dan ga jij gewoon de krant lezen en dan kook ik wel wat lekkers.’

‘Begin jij nou ook al?’ Bart slaat de krant dicht en steekt een sigaret op. ‘Een collegaatje wou laatst ook al met me trouwen. We waren uit in De Nieuwe Anita, en de hele avond wou ze met me trouwen. Maar uiteindelijk stond ze met een of ander mismaakt Turks meisje te zoenen.’

De Thaise dames zijn gestopt met push-ups en lopen weg over het grasveld, langs het groepje Italianen. Bart

kijkt naar de billen in de zwarte legging en ik kijk naar de jongens. We zuchten. 'Ach ja,' zegt hij. 'Morgen is het allemaal voorbij... Let op mijn woorden. Dit is de laatste mooie dag...'